

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Факультет культури і мистецтв
Кафедра хореографічного мистецтва**

**ОСОБЛИВОСТІ ЕТНІЧНО-ФОЛЬКЛОРНИХ ТРАДИЦІЙ
ГУЦУЛЬЩИНИ В ДИТЯЧІЙ ХОРЕОГРАФІЇ**

Кваліфікаційна робота (проект)

Пояснювальна записка

на здобуття вищої освіти “магістр”

Виконала: здобувачка 2 курсу 13-231М групи
Спеціальність 024 Хореографія
Освітньо-професійної (наукової) програми
Хореографія
Клапцуняк Тетяна Миколаївна

Керівник: доцент, Васяк В.А.

Рецензент: викладач хореографічних дисциплін
КЗ «Херсонський фаховий коледж культури і
мистецтв», Шакула Д.Ю.

Івано-Франківськ, 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-АНАЛІТИЧНА ОСНОВА ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ	6
1.1. Історико-мистецьке обґрунтування хореографічної композиції.....	6
1.2. Ідейно-тематична основа твору.....	9
РОЗДІЛ 2. ЛІТЕРАТУРНО-ГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ	17
2.1. Композиційно-архітектонічна побудова твору.....	17
2.2. Графічна таблиці твору та опис хореографічного тексту.....	19
2.3. Сценографія.....	23
ВИСНОВКИ	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	28
ДОДАТКИ	29

ВСТУП

Актуальність проблеми. Гуцульщина – це унікальний регіон України, який відзначається глибокими і багатими культурно-історичними традиціями. Його етнічні та фольклорні традиції завжди привертали увагу дослідників, художників та етнографів. В сучасному світі, коли глобалізація стирає кордони та особливості національних культур, збереження та популяризація національних традицій стає особливо актуальним. Дитяча хореографія, яка втілює в собі духовність, естетику та емоційний заряд фольклорних традицій, відіграє ключову роль у передачі культурної спадщини молодому поколінню. Це сприяє формуванню та залученню дітей молодшого віку навчатися та виховувати національну ідентифікацію своєї країни.

Вивчення особливостей етнічно-фольклорних традицій Гуцульщини в дитячій хореографії допоможе: виявити і зберегти унікальні хореографічні елементи та рухи, характерні для Гуцульщини, зрозуміти, як традиції Гуцульщини можуть адаптуватися та інтегруватися в сучасну дитячу хореографію, забезпечити педагогічну базу для майбутніх хореографів, які хочуть працювати з дітьми в рамках етнічної хореографії, сприяти збереженню та популяризації національної культурної спадщини серед молоді. Досліджуючи хореографію гуцульського краю, традиції та обряди можемо зазначити такі відомі імена: Ярослав Барнеч відомий український композитор та культурний діяч, засновник Гуцульського ансамблю що в Станіславі(нині Івано-Франківськ), Михайло Гринишин (керівник), Дмитро Котка (художній керівник), Ярослав Чуперчук (балетмейстр), Михайло Магдія (дерегент).

Культуру Гуцульщини досліджував Грабовецький В. , Павлюк С., Ковбасюк Г. та інші. Про хореографічне мистецтво Гуцульщини писали Кузевич Т., Марусик Н., Скобель Ю. та інші.

Метою нашої роботи є дослідження етнічно-фольклорних традицій Гуцульщини та їх втілення в роботу в дитячій хореографічний колектив

- Відповідно до поставленої мети в даній роботі вирішуються наступні **завдання**: Зробити історико-мистецьке обґрунтування хореографічної композиції. проаналізувати літературу з теорії хореографії, педагогіки та методики постановки танців Гуцульщини для визначення теоретичних основ створення роботи;
- Створити ідейно-тематичну основу хореографічної композиції на лексиці Гуцульських танців.
- Розробити композиційно-архітектонічну побудову хореографічної композиції
- Створити графічні таблиці танцювальної композиції та описати хореографічний текст.
- Описати сценографію.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами: теоретичний матеріал кваліфікаційної роботи досліджувався в рамках ініціативної наукової теми кафедри хореографічного мистецтва ХДУ «Формування професійно-творчих здібностей майбутніх хореографів в умовах освітнього процесу », та відповідає освітнім та навчальним програмам кафедри.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у самостійній творчій розробці, що є оригіналом.

Методи роботи. У процесі виконання та підготовки роботи були використані наступні наукові **методи**: *аналізу та синтезу*- при опрацюванні літературних джерел, визначення основних компонентів постановки та сценографії; *компаративний метод* – при порівнянні сюжетного та тематичного видів танцю; *метод термінологічного аналізу*- для уточнення змісту понять: «композиція», «кульмінація», «сюжет» а ін.; *культурологічний підхід*– для вивчення народного танцю.

Практичне значення одержаних результатів. Відзначимо, що «Ранок на полонині» може бути продемонстрована цілісно на сценічних майданчиках різного типу. Хореографічні знахідки стануть у нагоді практикам та теоретикам

хореографічного мистецтва. Крім того, участь танцівників у роботі сприятиме підвищенню їх виконавського рівня, розширенню акторського діапазону, збагаченню їхнього творчого потенціалу як акторів танцю.

Апробація результатів творчої частини

Результати дослідження були оприлюднені на засіданні кафедри хореографічного мистецтва та у статті «Особливості етнічно-фольклорних традицій Гуцульщини в дитячій хореографії» («Магістерські студії» ХДУ. м. Херсон-Івано-Франківськ 2023)

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-АНАЛІТИЧНА ОСНОВА ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ

1.1. Історико-мистецьке обґрунтування хореографічної композиції

Гуцульський край приваблював дослідників, мабуть, більше, ніж інші етнографічні зони, оскільки науковці, досліджуючи матеріальну та духовну культуру цього регіону, також прагнули встановити його кордони.

До основних джерел можна віднести:

1. Література про культуру та звичаї гуцульського народу: дослідження фольклору, книги про історію гуцульської культури та традицій.
2. Відео- та аудіозаписи народних танців та музики гуцульського народу, що можуть бути використані для створення хореографії та музичного супроводу вистави.
3. Фото- та відеоархіви з ілюстраціями та зображеннями традиційних гуцульських костюмів та взуття, що використовуються виставі.
4. Інтерв'ю з місцевими мешканцями, які можуть розповісти про свої традиції та звичаї, а також про традиції своїх батьків та дідів.
5. Ресурси та матеріали, що містять описи та ілюстрації звичаїв та традицій гуцульського народу, такі як етнографічні збірники, музейні експонати та інші матеріали.

Джерело та значення назви "гуцули" досі залишається невирішеним у наукових колах, незважаючи на те, що це питання з'явилося в науковому та краєзнавчому обговоренні ще у першій половині 19-го століття. З того часу і до сьогодні в науковій літературі існує безліч суперечливих припущень та теорій про походження цієї назви, запропонованих різними дослідниками, серед яких, на превеликий жаль, виявилось мало лінгвістів. Таким чином, слід зазначити, що у нашому розумінні походження етноніма "гуцули" ми

схиляємося до гіпотези антропонімного походження, але представляємо цю теорію в оновленому вигляді.

Слід підкреслити, що більша частина етимологій етноніма "гуцули", запропонованих авторами, не має наукового обґрунтування. Б. В. Кобилянський надав детальний критичний аналіз різноманітних спроб авторів розкрити походження цього терміна.[2, с. 143—151.] та доповнив В. В. Грабовецький [1, с. 39—40.]. Спираючись на огляд цих гіпотез, зазначимо лише на їх суть.

У польській етнографічній науці минулого століття декілька дослідників пропонували походження назви "гуцули" від слова "кочувати", застосовуючи штучно сконструйовані ланцюжки трансформацій: наприклад, "кочувати > кочули > гочули > гуцули" за К. Мілевським, або "кочувати > кочули > коцули > гоцули > гуцули" за Л. Голембйовським і Ю. Коженьовським. І. Вагилевич, а також Ф. Гельвалд, Ю. Федькович та О. Моргенбессер, вважали, що гуцули походять від тюркського племені узів, бездоказово припускаючи, що назва "гуцули" трансформувалася з "узи" через "уци" до "уцули" і, нарешті, до "гуцули". І ще менш обґрунтованим з лінгвістичної та історичної точок зору був варіант польського дослідника С. Вітвицького, який намагався вивести назву "гуцули" від імені моравського князя Гецило, згаданого у хроніці С. Бандтке в 864 році, або від вигаданого цим автором слова "горул" — мешканець гір[3].

Ініціативу дослідити розселення гуцулів взяв на себе І. Вагилевич, однак він не зміг точно встановити кордони Гуцульщини. В свою чергу, у першій половині 19 століття польський етнограф В. Поль більш чітко та детально окреслив межі Гуцульщини в Буковині та Галичині.

Як приклад, можна вказати, що в гуцулів під час весняних святків писанки ставали предметом обміну, подарунків, а також елементом весняних ігор та молодіжного дозвілля. Було дуже розповсюдженим звичаєм, коли на «обливаний» понеділок дівчата дарували писанки хлопцям. У відповідь на такий подарунок, хлопець, який отримав писанку від дівчини, був зобов'язаний

запросити її до танцю під час молодіжних зібрань, званих «собутки», щоб «віддати борг».

Однією з виразних особливостей стародавньої гуцульської ритуальної практики був супровід колядування хореографічними елементами. У кожній групі колядників, крім «коня» (міхоноші) та музикантів, також брали участь танцівники — «плесаки», які виконували спеціальний танець, відомий як «плес», при наближенні до будинку. Після отримання дозволу власника, танець продовжувався і всередині оселі. Вірилося, що чим довше тривав танець, тим вищим мали вирости коноплі. Ритуал колядування завершувався частиною, відомою як «розколеда» або «розплес», що передбачала розподіл зібраних під час колядування дарунків [7, с. 818].

Злиття співу, музики, танцю та декламації у таких елементах, як "заколядь" з характерним танцюванням "плесаків" (від "плес" — танець), обходження з колядками кожного члена сім'ї, від власників дому до наймолодшої дитини та навіть ушанування духів предків, веселощі всередині оселі, провладжальний круговий танець "кругляк" біля домівки та на бджолиній фермі, — це все наголошує на урочистій та побажальній, а також на магічно-обрядовій важливості традиції колядування.

Книга «Етнографічні групи українців Карпат. Гуцули» Степана Павлюка є цінним джерелом для вивчення традицій та культури гуцульського народу. Вона дозволяє краще зрозуміти життя гуцулів, їхні звичаї та обряди, що допомагає в створенні автентичної та вірогідної хореографії, яка відображає культуру та звичаї гуцульського народу [3].

Джерелом постановки роботи "Ранок на полонині" була ідея відтворення обряду збирання меду на гуцульських полонинах, яка базується на етнографічних дослідженнях та описах, включаючи книгу "Етнографічні групи українців Карпат. Гуцули" Степана Павлюка.

Режисер-постановник використовував свої знання та досвід в галузі танцю, щоб передати в образах та рухах дух традицій та культури гуцульського

народу. Також використовувались музичні композиції, які відображають гуцульський фольклор та традиції.

1.2. Ідейно-тематична основа

Тема: Гармонія між людиною та природою, і як людські відносини відображаються через взаємодію з навколишнім світом.

Ідея: Пошук балансу та єдності в оточуючому світі, не дивлячись на конфлікти та перепони.

Надзавдання: Показати значущість співпраці та гармонії в житті, як серед людей, так і між людиною та природою.

Конфлікт: Внутрішній та зовнішній боротьба між індивідуальністю та колективністю, між особистими інтересами та загальним благом.

Вид хореографії: Народна хореографія з елементами класичного танцю.

Танцювальна форма: Хореографічна композиція.

Танцювальний жанр: Сюжетний народний танць.

Час дії: Сучасність. Місце дії: Карпатські полонини.

Оскільки кваліфікаційна робота "Ранок на полонині" є танцювальним триптихом, **лібретто** у цьому випадку можна описати як сценарій, який включає в себе описи сцен, хореографію танців та відповідні звукові ефекти та музику.

Сцена 1: Ранок на полонині

Марія, гуцульська дівчина, виходить на галявину, облаштовану красивими деревами та ягідними кущами. Вона має своє пасовисько з овечками та розпочинає збір ягід. Сцена демонструє спокій і гармонію між Марією та природою.

Сцена 2: Конфлікт на полонині

Одна з овець вибирається із своєї отари та приєднується до Марії, виявивши інтерес до її стада. Марія та вівчар намагаються зламати опір цієї овечки, щоб запобігти конфлікту та зберегти гармонію в стаді.

Сцена показує напружену динаміку між людьми і природою.

Сцена 3: Об'єднання і фінальний танець

Овечка повертається до своєї отари, підтверджуючи, що збереження єдності та співпраці важливіше за індивідуальні інтереси. Обидві отари об'єднуються разом, а Марія та вівчар влаштовують феєричний танець. Фінальна сцена символізує гармонію між людьми і природою та закінчує виставу вражаючим емоційним фіналом.

Ці три сцени дозволять ефективно передати конфлікт та його розв'язання в контексті наскрізної дії вистави.

Це лібретто відображає загальний сценарій виступу, описуючи основні епізоди кожної частини. Хореографія, музичний матеріал, декорації та реквізити можуть бути розроблені на основі цього лібретто, забезпечуючи плавний перехід від одного епізоду до іншого та передавання атмосфери гуцульського життя та культури.

В першій частині можна виділити наступних дійових осіб:

Марія - головна героїня та гуцульська дівчина, яка виходить на галявину та збирає ягоди. Вона є символом гармонії між людьми і природою та ключовою фігурою у виставі.

Вівчар - персонаж, який допомагає Марії в управлінні отарою і вирішенні конфліктів. Він втілює зв'язок між людиною та стадом.

Овечки - стадо овець, які представлені у виставі через їхню взаємодію з Марією та вівчарем.

Овечка-конфлітниця - одна з овець, яка вибирається із свого стада та викликає конфлікт.

Ці персонажі разом створюють конфлікт та розв'язання вистави, а також відображають теми гармонії між людьми та природою, традицій та співпраці.

Усі дійові особи виступають на тлі традиційної музики та використовують елементи гуцульського танцю, що підкреслює їхню гуцульську ідентичність і культурну спадщину. Кожна дійова особа вносить свій внесок у виступ, показуючи різні аспекти гуцульського життя, його зв'язок з природою, сміливість, розум та спільноту. Цей виступ створює атмосферу радості, співпереживання та підкреслює значення традицій і культурних цінностей для гуцульського народу.

Музична основа хореографічного твору, який складається з трьох частин і базується на гуцульській культурі, включає в себе традиційну музику та використання елементів гуцульського танцю.

Ця музична основа відіграє важливу роль у передачі настрою, емоцій та історії, яка розгортається на сцені.

У першій частині хореографічної композиції, де відтворюється ранковий вихід вівчаря на полонину, можна почути динамічну та жваву музику, яка передає енергію та рух. Вступна музика може бути урочистою і підготувати аудиторію до виступу. Вона може включати традиційні гуцульські мелодії або торжественні аранжування народних пісень.

Мелодії ранкової галявини:Музика на сцені, де Марія виходить на галявину для збору ягід, повинна бути ніжною та легкою. Вона може включати мелодії, які асоціюються з ранковим спокоєм і природою.

Напружений музичний момент:В момент конфлікту між Марією і овечкою, музика може стати напруженою і драматичною. Ритм та темп можуть збільшити напруження сцени.

Розквіт мирного розв'язання:Після вирішення конфлікту музика може поступово переходити в більш спокійний і гармонійний стан. Це може бути підсилене використанням гармонійних акордів та приємних мелодій.

Фінальний танець і святкова музика: В заключній сцені фінального танцю, музика може бути енергійною та святковою. Вона відображає радість та об'єднання героїв вистави.

Музична основа повинна підкреслювати емоційність, теми та настрої кожної сцени відповідно до сюжету та характеру виступу "Ранок на полонині".

Головною музичною інструментальною підтримкою може бути сопілка, що створює веселий і пастирський звук, який відображає образ вівчаря та його спілкування з природою.

Хореографічний твір, будуючи на музичній основі, може використовувати різноманітні гуцульські танці, що передають настрої і емоції кожної частини вистави. Наприклад, у першій частині можуть бути включені жваві танці з характерними рухами пастирів та жартівливими мімічними виразами.

Отже, всі елементи музики та гуцульського танцю використовуються для створення автентичної атмосфери, передачі культурних цінностей та враження від гуцульського життя. Хореографія в поєднанні з музикою допомагає розкрити сюжет вистави, підкреслити характери дійових осіб та створити незабутній враження у глядачів.

Хореографічна композиція «Ранок на полонині» складається з трьох частин, кожна з яких передбачає окремий елемент етнічно-національної культури гуцулів.

У цій першій частині роботи «Ранок на полонині» ми створимо хореографічний номер, що відображає життя на полонині влітку. Сцена буде зображувати красу та природу Карпатських гір, а пастуха на власних очах побачать глядачі. На сцені зазвучить музика, яку гратиме віртуозний музикант на сопілці, а його гра допоможе створити незабутню атмосферу. Цей хореографічний номер передасть неповторний настрої ранку на полонині та допоможе глядачам зануритись у світ природи та етнічної культури гуцулів.

Музикальний супровід у виконанні сопілки відтворить традиційні гуцульські мелодії, що доповнять інтерактивність вистави. У цьому номері рухи танцюристів будуть пов'язані з натуральним рухом овечок та вівців, що надасть виставі ще більшої живості та реалістичності.

Танець "Ранок на полонині" буде виконуватись в певному сучасному стилі, то можна очікувати, що музичний супровід та хореографія будуть включати сучасні елементи танцю, які доповнять гуцульську традиційну хореографію. Можуть використовуватись більш енергійні рухи, які характерні для сучасних танцювальних стилів, та поєднуватись з граційними рухами, які нагадують природу та традиції гуцульського народу. Музичний супровід також може бути виконаний у сучасному стилі з використанням сучасних інструментів, але з дотриманням народних мелодій та ритмів. Такий підхід дозволить зробити виставу цікавішою та доступнішою для молоді, але при цьому зберегти основні елементи гуцульської культури та традицій.

Перша частина:

Лад — мажор.

Форма — куплетна.

Розмір — 4/4.

Темп — помірний.

Загальна кількість тактів -44.

Хронометраж — 1 хв. 58 с.

Друга частина:

Лад — мажор.

Форма — куплетна.

Розмір — 4/4.

Темп — помірний.

Загальна кількість тактів -36.

Хронометраж — 1 хв. 44с.

Третя частина:

Лад — мажор.

Форма — куплетна.

Розмір — 3/4.

Темп — швидкий.

Загальна кількість тактів -56.

Хронометраж — 2 хв. 18 с.

Сюжетний танець матиме конкретний зміст, обумовлений сюжетом та фабулою роботи.

Сюжет роботи "Ранок на полонині" передбачає відображення традиційного життя гуцульського народу в умовах гірської місцевості.

Перша частина сюжету є спокійною. Вона розпочинається з мальовничої галявини на полонині. Марія, молода гуцульська дівчина, виходить на цю галявину. Навколо неї ростуть красиві дерева, а на галявині виростають ягідні кущі. Марія має своє вірне пасовисько з овечками, і це момент спокою та гармонії. Вона розпочинає збирати ягоди, співаючи легку гуцульську пісню. Ця сцена відображає близьке співіснування Марії з природою та її роботу як частину гуцульської традиції.

Друга частина - **конфлікт на полонині**. Швидко, сцена змінюється на напружену динаміку. Одна з овець вирішує покинути свою отару та приєднатися до Марії та її стада. Це створює конфлікт між Марією, вівчарем та цією овечкою. Вони намагаються зламати опір цієї овечки, щоб врятувати гармонію в стаді. Сцена підсилює тему конфлікту між людьми і природою, а також важливість збереження цієї гармонії.

Третя частина – це **об'єднання і фінальний танець**. Фінальна сцена принесе спрощення конфлікту. Овечка, яка вибрала Марію, повертається до свого стада, визнавши важливість єдності та співпраці. Обидві отари об'єднуються разом, а Марія та вівчар влаштовують феєричний танець. Це символізує гармонію між людьми та природою та закінчує виставу яскравим і емоційним фіналом.

Спираючись на основні вимоги творів драматургії, при створенні роботи ми відтворимо події, пов'язані з обраною ідеєю, через 5 основних частин: задум, експозиція, зав'язка, кульмінація та розв'язка.

Задум роботи "Особливості етнічно- фольклорних традицій Гуцульщини в дитячій хореографії" полягає в тому, щоб зобразити красу і простоту життя гуцульських пастухів та їхніх тварин на полонині. Це можна бачити з імпровізованої музичної віртуозності вівчаря, який зіграє на своїй сопілці, що викличе тварин на пасовисько. Експозиція відбудеться в момент, коли вівчар почне грати на сопілці, а овечки будуть підніматися з трави, піддаючись мелодії.

Конкретний зміст кожного з етапів постановки буде розкрито в 2 розділі даної роботи. Акцент буде зроблений на кульмінації – сцені, коли один з персонажів починає почувати біль, в решта залишиться без відчуттів.

Досягнення кульмінації в хореографічній сюїті передбачено досягти завдяки:

- акумуляція та підсилення емоційної напруги в рухах танцюристів та музичній композиції;
- збільшення темпу танцю та підсилення ритму музики, що сприяє збільшенню енергії та динаміки вистави;
- використання яскравих кольорів та світла, що створює враження спалахування та експресії;
- використання неочікуваних переходів, змін в темпі, ритмі та настрої в музичній композиції та рухах танцівників, що підсилює ефект сюрпризу та несподіваності.

Вибір складових хореографічної композиції, форми, жанру, стилю, лексики, музичної основи, сценографії зумовлений головною ідеєю композиції. Тому реалізація цього – це спроба донести до глядачів традиційного життя гуцулів в умовах гірської місцевості.

Отже, робота "Ранок на полонині" є спробою донести до глядачів культурну спадщину та традиції гуцульського народу через мистецтво і танці. Це може включати в себе показ візуальних елементів, таких як костюми та український орнамент, а також музику та танці, які відображають традиційний

гуцульський стиль. Відзначимо, що це може бути важливим для збереження культурної спадщини та традицій гуцульського народу, а також для просування його культури та туризму. Він може допомогти підвищити уважність до важливості збереження культурних традицій та показати, як вони можуть бути цінними для сучасного світу.

Розвиток хореографії на сучасному етапі характеризується поєднанням національних особливостей та авангардних течій, що додають танцю стилістичної новизни і притягують увагу глядачів. Хореографу сьогодні слід усвідомлювати, як треба вдало поєднувати матеріальні форми з життєвою пластикою і досягати при цьому єдність змісту та форми творчої композиції.

Композиція хореографічного твору є наслідком творчого компонування художнього світу з дійсним світом, в якому особливості теми роботи мають подаватися з урахуванням своєрідності літературних напрямів, стильових течій та жанрів.

Даний танець може бути розглянуто як специфічний невербальний дискурс тіла, в якому, по мірі розвитку танцю, оформляються всі нові способи роботи з тілом, виявляються актуальні культурно-історичні моделі тілесності. Реалізація теми «Особливості етнічно- фольклорних традицій Гуцульщини в дитячій хореографії» із застосуванням елементів дозволяє краще донести до сучасного глядача сутність та драматичний символізм традиційного життя гуцулів в умовах гірської місцевості.

РОЗДІЛ 2

ЛІТЕРАТУРНО-ГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ

2.1. Композиційно-архітектонічна побудова твору

Виконавці: 5 хлопчиків та 5 дівчаток, у національних гуцульських костюмах. Світло: теплий жовтого відтінку, що нагадує ранковий світанок на полонині. Декорації: відсутні, використовується природне середовище полонини. Реквізит: сопілка.

Музичний матеріал: народна мелодія "Аркан". Хронометраж: 3 хвилини.

Опис епізоду: Виконавці у національних костюмах з'являються на сцені, вони стають в коло і починають виконувати традиційний гуцульський танець "Аркан".

Під акомпанемент сопілки, танцюристи виконують складні кроки та оберти, які символізують дії вівчарів на полонині: спілкування, розмови, радощі та настрої свободи та безтурботності. Танець закінчується знову в колі, після чого виконавці вітаються з глядачами та зникають за сцену.

Назва частини	Зміст
Експозиція	Відтворення ранкового виходу вівчаря на полонину та його заклик на пасовисько отари.
Зав'язка	Зав'язка сюжету "Ранок на полонині" відбувається на галявині на полонині, де Марія, гуцульська дівчина, виходить на ранок зі своїм стадом овець. Марія починає збирати ягоди, і в цей момент спокою та гармонії вона відображає зв'язок між людьми і природою.
Розвиток дії	Сцена 1: Ранок на полонині: Марія насолоджується ранковою красою природи на галявині. Вона взаємодіє зі своїми овечками та розпочинає збір ягід. Сцена

	<p>демонструє спокій і гармонію між Марією та природою.</p> <p>Сцена 2: Конфлікт на полонині: Напруженість і конфлікт виникають, коли одна з овець вирішує приєднатися до Марії та її стада. Марія та вівчар намагаються зламати опір цієї овечки, щоб врятувати гармонію в стаді. Сцена відображає напружену динаміку між людьми і природою.</p>
Кульмінація	<p>Одна з овець починає нервувати і віддаляється від стада, йдучи до Марії. Марія намагається заспокоїти її, але овечка стає все більш і більш агресивною. З'являється вівчар, його постань демонструє рішучість та силу. Він спробує повернути овечку до стада, але вона опирається. Між ним, Марією та овечкою розгортається драматичний конфлікт. Ця напружена динаміка стає вершиною кульмінації.</p>
Розв'язка	<p>Фінальна сцена приносить розв'язку конфлікту. Овечка, яка вибрала Марію, повертається до свого стада, визнавши важливість єдності та співпраці. Обидві отари об'єднуються разом, а Марія та вівчар влаштовують феєричний танець. Це символізує гармонію між людьми та природою та закінчує виставу яскравим і емоційним фіналом.</p> <p>.</p>

2.2. Графічні таблиці твору та опис хореографічного тексту

Графічна фіксація постановки оформлена у вигляді таблиці, з використанням загальноприйнятих умовних позначок та скорочень.

Спина хлопця обличчя хлопця

Спина дівчини обличчя дівчини

Напрямок руху

Рух по колу

Рухи та комбінації розписані у додатках (Додаток А)

Архітек тоніка	Малюнок танцю	Кіл ькість тактів	Хореографічни й текст
Експозиція		1-12	Рухаючись з правого переднього краю сцени до центру, виконую комбінацію №1. Вертається, бере віяло

Зав'язка		13-24	<p>Марія починає збирати ягоди, рухаючись в ритмі музики, виконуючи комбінацію №1. Овечки продовжують пастися, деякі наближаються до Марії. 12 Марія рухається величаво, її рухи виражають її глибоке з'єднання з природою. Овечки показують свою цікавість до Марії та її діяльності, деякі з них об sniffing sniffing її.</p>
----------	--	-------	---

Розвиток дії		25-36	<p>Одна овечка відокремлюється від стада і йде до Марії, рухаючись виконуючи комбінацію №2. Марія та овечка починають інтерактивний танець. 12 Марія та овечка демонструють рухи, які виражають їхнє взаєморозуміння та з'єднання. Це стає центром уваги, коли решта овець дивиться на них.</p>
--------------	--	-------	---

Кульмінація		37-48	<p>Вівчар входить на сцену з лівого боку, виконуючи комбінацію №3. Він намагається відвести овечку назад до стада, створюючи напруження між ним, Марією та овечкою. 12 Вівчар виражає свою невдоволеність та занепокоєність, його рухи стають більш різкими та динамічними. Марія та овечка відстоюють свою позицію, використовуючи захисні рухи..</p>
Розв'язка		49-60	<p>Овечка повертається до стада, але Марія та вівчар досягають взаєморозуміння, рухаючись виконуючи комбінацію №4. Вони об'єднуються у танці разом зі стадом. 12</p>

			Марія та вівчар демонструють рухи примирення та об'єднання. Стадо та Марія танцюють разом, виражаючи гармонію та єдність.
--	--	--	---

2.3. Сценографія

Сценографія виступу включає в себе різні елементи, які допомагають передати настрій та атмосферу кожної частини вистави і підкреслюють гуцульську культуру та традиції.

Оформлення сцени. Фон сцени: Відображення підніжжя Карпатських гір з їхніми характерними вершинами та контурами на задньому плані. Це може бути великий декоративний фон або цифровий проєкційний фон з мінливими зображеннями.

Небо: На початку вистави небо має бути пастельного рожевого та блакитного кольору, що відображає світанок.

Елементи переднього плану:

Галявина: Середина сцени відтворює галявину з натуральним зеленим трав'яним покривом, можливо, з декількома кущами ягід по периметру.

Дерева: З обох боків сцени можуть бути розташовані декілька високих декоративних дерев для створення відчуття густого лісу.

Реквізит: Кошик для ягід: Марія має при собі кошик, в якому вона збирає ягоди.

Вівчарський посох: Вівчар має традиційний довгий посох.

Овечки: Для додання реалістичності можна використовувати декоративні скульптури овець або, якщо дозволяють умови, живих тварин.

Додаткові ефекти:

Туман: На початку вистави, декілька машин для створення туману можуть випускати легкий туман у нижній частині сцени, що створить відчуття ранкової прохолоди.

Звуки природи: Фоновий звук співу птахів, шуму лісу або мурчання води з річки може супроводжувати сцени для додання глибини та атмосферності. Оформлення сцени спрямоване на те, щоб глядач міг поринути в атмосферу гуцульської полонини та відчути близькість до природи та героїв вистави.

Світлова партитура. Вступ: Темрява поступово починає прояснюватися, імітуючи світанок. Світлові промені з'являються з-за куліс, ніби це перші промені ранкового сонця, що прокидається.

Марія на галявині: Світлові промені м'яко і рівномірно освітлюють сцену, створюючи чуттєву та спокійну атмосферу. Центр сцени, де знаходиться Марія, оточений теплими, золотавими тонами, що підкреслює її гармонію з природою. Збір ягід: Світло стає більш контрастним, імітуючи сонячні промені, що пронизують лісові галявини і освітлюють ягоди, які збирає Марія.

Овечка віддаляється: Темніші та холодніші тона додаються до світлової партитури. Місце, де знаходиться овечка, стає центром уваги завдяки спрямованому прожектору.

Наближення вівчаря: Прожектор з фокусом на вівчарі, який відбиває його рішучість та готовність втрутитися. Тіни, кинуті вівчарем, можуть збільшуватися, підсилюючи ефект назростаючого конфлікту.

Боротьба за овечку: Сцена стає менш освітленою, за винятком місця конфлікту. Черговий прожектор може спрямовуватися на Марію, що підкреслює її спроби заспокоїти овечку. Використання червоного або помаранчевого світла може підсилити відчуття напруженості.

Ескізи костюмів. Костюм Марії: Сорочка: Традиційна гуцульська біла вишивана сорочка з геометричними візерунками на рукавах та грудях. Спідниця: Довга, мультикольорова, з яскравими горизонтальними смугами і

візерунками. Пояс: Червоний вовняний пояс, зав'язаний на боці. Взуття: Високі вовняні черевики або кожані черевики. Аксесуари: Кольє з бісеру, гуцульський головний убір, маленький мішечок для збору ягід.

Костюм Вівчаря: Сорочка: Традиційна гуцульська біла сорочка з вишивкою на рукавах. Штани: Темно-коричневі або чорні, прямого крою. Пояс: Чорний широкий пояс із кожаної смуги. Взуття: Чорні кожані черевики. Верхній одяг: Коротке вовняне полотно, з яскравою вишивкою. Аксесуари: Традиційний гуцульський головний убір, дерев'яний жезл для ведення отари.

Костюми Овечок: Основний: Пухнасті вовняні костюми в білому або світло-сірому кольорі. Взуття: Чорні або коричневі черевики, які не виділяються на фоні костюма. Аксесуари: Вушка, які можуть бути пришиті до головного убору або головної частини костюма.

ВИСНОВКИ

Етнічно-фольклорні традиції Гуцульщини відіграють значущу роль у формуванні особливостей дитячої хореографії регіону. Основні особливості етнічно-фольклорних традицій Гуцульщини в дитячій хореографії включають різні аспекти. Зокрема, музикальний супровід. Гуцульська музика з її характерними інструментами (трембіта, цимбали, сопілка) стає основою для танцю. Ритми та мелодії гуцульських пісень часто слугують фоном для танцю. Дитячі танцювальні костюми часто відображають традиційний гуцульський одяг, включаючи вишиті сорочки, керсетки, вінки та інші аксесуари.: Багато дитячих танців базуються на повсякденному житті гуцулів, таких як випас овець, робота в господарстві, свята та ритуали. Гуцульський танець відзначається енергійністю, жвавістю, але в той же час може бути й ліричним та виразним. У дитячій хореографії ці рухи адаптуються до дитячої фізіології та психології. Також, відзначимо, що традиційні гуцульські танці часто включають елементи ігор, змагань та інтерактивності. У дитячій хореографії це може проявлятися в формі ігрових моментів, коли діти взаємодіють одне з одним під час танцю.

Кваліфікаційна робота "Особливості етнічно-фольклорних традицій Гуцульщини в дитячій хореографії" є відображенням та збереженням західно-українських традицій на Гуцульщині. Цей твір присвячений особливостям етнічно-національних традицій Гуцульщини в дитячій хореографії. У цьому творі розповідається історія про те, як гуцульський народ витримує нелегкі умови гірського життя та які звичаї і традиції є для них найважливішими. Через хореографію і музику ми намагалися передати глядачам енергію та міць цього народу, а також показати красу його культури та звичаїв.

У танцях ми використовуємо традиційні гуцульські костюми та взуття, що додає естетики та правдивості до вистави. Ми також використовуємо різні музичні інструменти, які відображають мелодії та ритми гуцульської музики.

Метою цієї роботи є не тільки розвага для глядачів, а й збереження традицій гуцульського народу та підтримка національної самосвідомості. Надіємось, що наша робота допоможе популяризувати культуру та звичаї гуцульського народу серед молоді та допоможе зберегти їх для наступних поколінь.

....Все це разом створює вражаючий та емоційно заряджену танцювальну композицію, що передає гуцульську культуру, її цінності та традиції через мову музики та руху. Композиція насичений красою природи, силою спільноти та витонченістю традиційних елементів, а це допомагає зануритися в світ гуцульського народу та зробити цей виступ незабутнім для глядачів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Грабовецький В. В. Гуцульщина XIII—XIX ст. Історичний нарис. Львів, 1892.
2. Кобилянський Б. В. Діалект і літературна мова: східнокарпатський іпокутський діалекти, їх походження і відношення до української літературної мови. Київ, 1960. С. 143—51
3. Павлюк С. Етнографічні групи українців Карпат. Гуцули, Фоліо. 2020. 380 с.
4. Аделя Григорук. Етнологія Гуцульщини: фольклор і обрядовість. Львів. Видавництво „Растр-7”. 2020. 252 с.
5. Затварська Р. Васирина Чуперук : перлина гуцульського танцю. ІваноФранківськ : Нова Зоря, 2002. 136 с.
6. Репринтне видання 1899—1908 рр.). Харків: Видавець Олександр Савчук, 2018. 1218 с
7. Шабаліна О. Пластичність. Мова. Тіло. Київ: ФОП Поліщук О., 2017. 194 с.
8. Етнографічні групи українців Карпат. Гуцули / за ред. С. Павлюка. Харків: Фоліо, 2020. 384 с.
9. Дослідження народного мистецтва Гуцульщини та Покуття/ А.Шептицькій, Ред.упор М Васильчук- Коломия .997- ст 31.
10. Історичний нарис про гуцулів /С. Витвицький, Коломия: вид « Світ», 1993-94 ст.
11. Гуцульщина як історико- культурний феномен/ Упорядкування і загальна наукова редакція І. Монолатія.
12. Гуцульський світ /Г. Ковбаснюк О.Масляник- Львів: Растр-7, 2022. 228 с.
13. Гуцульщина. Історико-етнографічне дослідження.- Київ, Наукова думка, 1987.
14. Середньовічні шляхи в українських карпатах /Р.Миська. Львів ст.53
15. Верховинець В. Український танець . Київ. 2001. 324с.
16. Терешенко, Н.В. Історія розвитку бальної хореографії в Україні. Проблеми сучасності: культура, мистецтво, педагогіка: збірник наукових праць Луганського національного університету ім. Т.Шевченка, 5, 2006. С. 159-166.

ДОДАТКИ

Додаток А

Костюми виконавців

